

Rasspecifika Avelsstrategier (RAS) för West Highland White Terrier (Westie) Reviderad 2009 gäller till 2014

HISTORIK

Westie liksom många andra terrierraser har sitt ursprung på de Brittiska öarna. Redan på 1700-talet omnämns hundar från terrierfamiljen. Terrier kommer från latinets "terra" som är lika med jord. Små hundar med sträv päls i olika färger avlade för att bland annat jaga grävling och räv ur sitt gryt.

En liten terrier skulle också på egen hand kunna döda mindre djur som råttor och liknande. Till detta krävdes både mod, snabbhet och intelligens vilka är egenskaper som finns än idag.

För West Highland White terrier får vi tacka överste Malcolm på godset Poltalloch i skotska Argyllshire. Terrierhundar hade funnits på familjens gods ända sedan 1830. De vita hundarna syntes tydligt mot heden och sköts därför inte av misstag som man gjorde med de rödaktiga.

År 1905 upptogs rasen av den Engelska kennelklubben och fick namnet West Highland White terrier. Redan år 1907 registrerades det 141 westie i Storbritannien och 1908 korades rasens första champion. Idag är westien mycket populär och i rasens hemland Storbritannien registreras det uppemot 20 000 westie per år.

Till Sverige kom rasen redan år 1913 . Någon reell uppfödning satte inte igång förrän på 1930-talet. I dag ligger registreringarna på ca 400-500 hundar/år. De flesta westie är trogna sitt ursprung i exteriör och karaktär. Numera används inte westien till jakt även om instinkterna finns där, utan som en mycket glad och pigg sällskapshund. Westien tycker om att arbeta och deltar gärna i olika aktiviteter.

Rasklubben WestieAlliansen (WA) bildades 1965 för att tillvarata rasens intresse. De uppfödare som önskar förmedla sina valpar genom rasklubben måste följa Svenska kennelklubbens (SKK) grundregler och de regler som WA satt upp i syfte att bevara och förbättra kvaliteten på rasen. I dessa regler ställs krav på både uppfödaren och avelsdjuren.

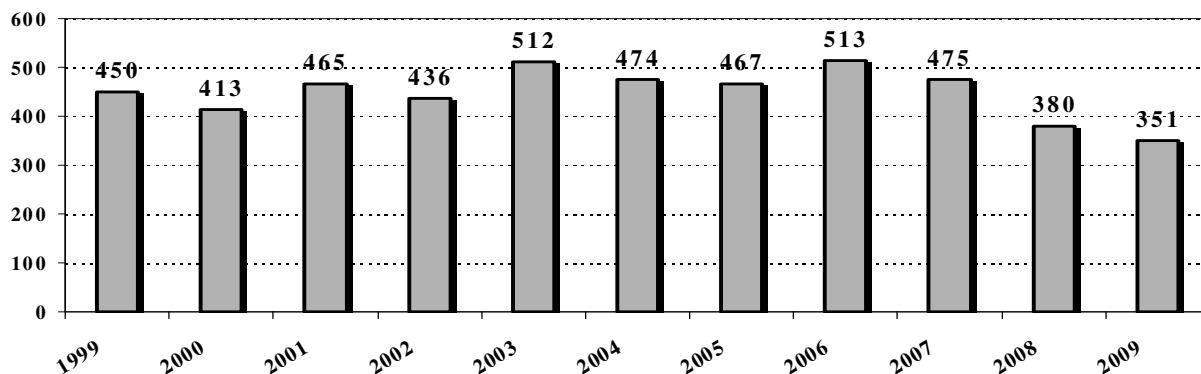
Medlemstidningen WestieNytt utges fyra gånger per år. Rasklubben har även en hemsida www.westiealliansen.se.

POPULATION

Rasen har de senaste tio åren haft en relativt jämn registrering av valpar. Det finns en kontinuerlig efterfrågan efter valpar och antalet nya uppfödare stiger.(*). Westie är en populär ras beroende på rasens alla goda egenskaper och är en hund vars format är praktisk i vårt samhälle.

Uppfödarna har tillsammans med rasklubben ett stort ansvar för att rätt information om rasen sprids.

Antal registrerade westie

(*)

AVELSBASEN

En medveten strävan att bredda avelsbasen har varit framgångsrik. Statistiska beräkningar i Lathunden/Rasdata visar att den tillgängliga avelsbasen sjunker samtidigt som den utnyttjade ökar. Detta beror med stor sannolikhet på att antalet registreringar sjunkit de senaste åren. Att den utnyttjade avelsbasen ökat beror med all säkerhet på att antalet importörer ökat och inavelsökningen därmed i stort sett avstannat, vilket automatiskt ger en mycket hög utnyttjad avelsbas. De populationer som man importerar från kommer då att räknats in i den utnyttjade avelsbasen.

Effektiv Avelsbas.

Förändringar i effektiv avelsbas i perioden 1982 till 2008

Period	Utnyttjad avelsbas	Tillgänglig avelsbas
1982-1987	40	375
1987-1992	125	186
1992-1997	350	330
1997-2002	435	203
2003-2008	500	153

Den genomsnittliga inavelsgraden visar en sjunkande tendens och ligger nu på en inavelsökning på fem generationer under 2,5 %. Enskilda kullar kan ligga över denna nivå. Ofullständiga stamtavlor kan dock ge osäkra siffror på grund av importörer (*).

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Inavelsgrad	1,6 %	2,1 %	1,3 %	1,2 %	1,1 %	1,2 %	1,3 %	0,9 %	1,1 %	0,7 %

HANHUNDSANVÄNDNING

I mitten av 1980-talet användes hanhundar på ett annat sätt än vad man gör idag. Ofta kunde en känd avelshunds avkomma finnas i de flesta kennlar samtidigt och dök då någon defekt upp, blev det ett problem för många uppfödare. Sedan 1985 har WA tillämpat hanhunds begränsning vilket har varit ett viktigt verktyg för att inte öka inavelsgraden totalt i rasen. En hög inavelsgrad innebär dubbling av gener d v s ökad homozygoti, vilket leder till minskad genetisk variation. Även gener med negativ inverkan dubblas och ger ökning av defekter av recessiv typ. (*).

Allmän rekommendation i små populationer är, att en enskild hanhund bör vara far till högst 5 % av avkomma som produceras av en generation avelsdjur (ca 5 år). WA har i samråd med SKK:s genetiker satt en övre gräns för hur många valpar en westiehanne får lämna under sin livstid. Gränsen har satts till cirka 80 i Sverige registrerade valpar.

Användandet av fäder, syskon och söner till en välanvänd hane skall även begränsas. Information får man genom att studera s.k. "farfarskuvor" i Avelsdata. Dessa speglar hur många barnbarn hunden (farfar) har. En hanhund kan ha många avkommor, men om dessa används i liten omfattning kan den hanhundens inflytande på sikt bli relativt begränsat. Det omvända kan inträffa om en hane har relativt få avkommor som istället används flitigt.

Under de sista åren har gränserna till omvärlden blivit mycket mer öppna vilket möjliggör att para med utländska hanhundar och få en genetisk variation. Ett problem som kvarstår är att våra webbtjänster inte är utbyggda till att få korrekta stamtavlor på utländska hundar i många generationer vilket kan öka inavelsgraden. Ett observandum är att dubbla registreringsnummer på importerade hundar kan förekomma och innehålla olika mängd information om hunden.

Övrigt (*)

Genetisk variation är nödvändigt för att rasen ska kunna motstå sjukdomar, och leva upp till de krav som man ställer idag och i framtiden. Närmare släktskapsparningar än kusinparning (6,25 %) bör inte göras. Information och kommunikation är viktiga medel för att uppnå detta. Bra verktyg är att titta på är SKK:s webbtjänster "Hunddata" och "Avelsdata" som är mycket värdefulla redskap ur avelssynpunkt.

Westietik som används i avel skall ha uppnått en ålder av 18 månader enligt Jordbruksverkets nuvarande regler (SJVFS 2008:5). För övrigt gäller SKK:s grundregler.

Mål (*)

- genetisk variation och bred avelsbas i rasen.
- att behålla vår nuvarande låga inavelsgrad under 2,5 %.
- att behålla vår nuvarande hanhunds begränsning. För närvarande max 80 valpar/ hanhund registrerade i Sverige.

Strategi

- fortlöpande informera om negativa verkningar av inavel och bristande genetisk variation.
- publicera aktuella siffror över hanhunds användning, kullstorlek och population.
- skriftligen informera enskild hanhundsägare då avkommans antal överstiger 70 stycken.
- kullar med inavelsgrad 6,25 % eller högre nekas valphänvisning.
- ta initiativ till diskussioner och publicera artiklar om westie, dess historia, mentalitet och rasstandard samt relatera till dess ursprung.
- anordna uppfödarmöten vartannat år.

- informera och stödja uppfödare och i synnerhet nya uppfödare.
- informera och utbilda kontaktpersoner lokalt.
- arbeta för en fortsatt god reproduktionsförmåga.

HÄLSA

Inom rasklubben WestieAlliansen var man tidigt ute med att kartlägga rasens hälsotillstånd. Under 1980-talet tillsattes kommittéer för att samla information om sjukdomar och anomalier. Klubben började också anordna regelbundna uppfödarmöten för erfarenhetsutbyte och utbildning.

Då som nu visar det sig att westie är en förhållandevis frisk ras och de sjukdomar/anomalier som förekommer i rasen uppträder i enstaka procent med undantag av Klåda/Hudproblem som förekommer hos ca 15 % av hundarna.

Många westie uppnår en hög ålder, 13-15 år är inte ovanligt.

WA:s uppfödare valde en strategi att titta på helheten istället för att göra insatser inom respektive problemområde. Huvudsakligen antogs det program som genetikern Per-Erik Sundgren utarbetat. Detta för att uppnå en långsiktig och hållbar avel. Genom att bredda avelsbasen och därmed minska riskerna för att enskilda hundar som kunde vara bärare av sjukdomsanlag skulle få för stort inflytande i rasen.

WestieAlliansen deltog i början av 1990-talet i DNA studie (Genförluster hos Sällskapsdjur – ett hälsoproblem?) vilket genomfördes vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). (*)
WA deltar sedan 2004 i SLU:s Atopi-projekt (canine atopic dermatit=CAD). Klubben har även ställt sig positiv till att delta i kommande genetiska studier. (*)

Rasklubben genomförde sin senaste hälsoenkät år 2008. Westieägare uppmanades via WA:s hemsida och WestieNytt att fylla i och skicka in Hälsoenkät för sina hundar. Totalt inkom 558 redovisade hundar vilket kan jämföras med 2003 då vi fick in 748 st. redovisade hundar. Materialet för 2008 redovisas i en separat bilaga.

WA har också tagit del av statistik från försäkringsbolagen Agria och Sveland. Avseende hundar för vilka det betalats ut ersättning.

Rasen har inga av SKK beslutade hälsoprogram, därför är det av extra stor vikt att uppfödarna respekterar och följer de riktlinjer och gränser som rasklubben antagit. Dessa bygger på att vi ser till att rasen har en tillräcklig bred avelsbas. (*)

HUDPROBLEM

Klåda/hudproblem är fortfarande det största hälsoproblemet inom rasen. Rapporterade fall i hälsoenkäten 2008, 99 st. eller 17,7 %, vilket omfattar hudproblem av olika slag som parasiter, hudinflammationer och allergier/atopier.

Om hunden kliar sig mer än normalt rekommenderas ALLTID att låta en Hudspecialist eller en veterinär som är intresserad av hudproblem att först utreda om hunden angripits av parasiter av

något slag för att så tidigt som möjligt få en korrekt diagnos. Vissa individer drabbas lättare än andra.

Avels- och Uppfödarkommittén (AUK) har tagit fram två sammanställningar gällande hudproblem "Varför kliar det?" Hud I (parasiter) och Hud II (hudsjukdomar) vilka finns på klubbens hemsida www.westiealliansen.se

ATOPISK DERMATIT (Atopi)

Atopisk dermatit, enbart eller i kombination med andra hudproblem: Rapporterade fall i hälsoenkäten 2008, 62 st. eller 11,1 %. Den vanligaste formen av allergi hos hund är Atopi som upplevs som ett problem för både rasen och de individer som drabbas.

Med Atopisk dermatit menas en ärftlig benägenhet att bilda antikroppar så kallade IgE (immunglobulin E), mot allergener i hundens omgivning och som en följd av detta utvecklas en allergisk dermatit (hudinflammation). (*)

Klåda och hudbesvär som är mest markanta på tassar, huvud/ansikte och i armbågsveckan. Samtidigt förekommande symtom kan vara ögonkatarr, hudrodnader utslag och håravfall. Sjukdomen debuterar i 75 procent av fallen mellan 1 - 3 års ålder. De vanligaste sjukdomsframkallande allergenerna är mjäll, pollen, husdamm, dammkvalster och mögel. Diagnosen ställs genom klinisk undersökning och olika hudtester.

Arvsgång: Sjukdomen är ärftlig (*), men arvsgången är komplex och ännu ej fastställd.

Mål (*)

- att det föds färre valpar som utvecklar atopi/hudproblem.
- öka medvetenheten om atopi/hudproblem.

Strategi

- att avelsdjur skall vara vuxna, friska och meriterande innan de går i avel. Detta för att få en säkrare bedömning av anomalier främst hudproblem.
- att kontinuerligt informera om hudproblem till uppfödarna och hundägarna.
- fortsatt deltagandet i Atopi-projektet där vi hoppas kunna dra nytta av och sprida de resultat, som pågående forskning leder fram till.
- att hundar som drabbas av hudproblem snabbt får en diagnos hos "hudspecialist" och får korrekt behandling.

Avelsrekommendation

Uppfödarna skall vara speciellt observanta på hudproblem och andra tecken på immunsvaghet som återkommande ögon-, öron- eller halsinfektioner. Försiktighet vid val av avelsdjur som lämnat atopi, samt försiktighet med kombinationer med kullsyskon till hundar som lämnat atopi och avkomor till dessa.

CRANIO MANDIBULÄR OSTEOPATI (CMO)

Rapporterat fall i hälsoenkäten 2008, 1st. eller < 1 %. Rasbunden sjukdom som är en akut inflammation i käkbenet som oftast debuterar vid 8 -12 veckors ålder. Symtomen kommer plötsligt

och valpen blir kraftigt påverkad med smärta och svullnad i käken. Den matvägrar och dreglar, skriker vid beröring och får hög feber.

Säkrast ställs diagnosen med röntgen. Vid snabb behandling med kortison och smärtstillande medel läker sjukdomen i de allra flesta fall ut utan att ge framtida men.

Arvsgång: Är klarlagd som enkel recessiv, det vill säga båda föräldrarnas och avkomma till drabbad hund är anlagsbärare.

Mål

– att det föds färre valpar som utvecklar CMO.

Strategi

– att kartlägga förekomsten av CMO genom frivillig rapportering av sjuka djur till klubbens Avels- och Uppfödarkommitté, auk@westiealliansen.se samt följa de genetiska studier som pågår (Finland).(*)

LEGG- PERTHES sjukdom

Rapporterade fall i hälsoenkäten 2008, 6st eller 1,1 %. Rasbunden höftledssjukdom i lårbenshuvudet och i lårbenshalsen som vanligtvis brukar debutera mellan sex månader upp till ett års ålder, ibland vid högre ålder.

Symtom är ökande hälta och smärta utlöst från höftleden. Man kan märka att muskulaturen blir tunnare och tunnare och hunden går till slut på tre ben.

Sjukdomen kan vara enkel- eller dubbelsidig. Den enkelsidiga formen är vanligast.

Diagnosen ställs säkrast med röntgenundersökning och ofta krävs operation med avlägsnande av höftledskulan och rehabilitering för ett lyckat resultat.

Arvsgång: Oklar men den information som nu finns talar för en nedärvning med mer än enstaka genpar, polygen nedärvning.

Mål

– att det föds färre valpar som utvecklar Legg- Perthes sjukdom.

Strategi

– att kartlägga förekomsten av Legg- Perthes sjukdom genom frivillig rapportering av sjuka djur till klubbens Avels- och Uppfödarkommitté auk@westiealliansen.se

ÖVRIGA HÄLSOPROBLEM rapporterade i hälsoenkäten 2008:

Mag/tarmproblem, (endast om hunden haft upprepade problem har dessa räknats) 36 st. eller 6,5 %.

Tumörer (elakartade och godartade) (*) 30st eller 5,4 %.

Immunförsvarsproblem ca 104st (se nedan) eller 18,6 %.

Till immunförsvarsproblemen har räknats förutom hudåkommor (klåda/allergi se ovan Hudproblem), återkommande öron- och ögoninflammationer samt halsinfektioner. Endast om hunden haft upprepade problem har dessa räknats. Här är siffrorna något osäkra men visar att problemen är vanliga.

Livmoderinflammation 32st eller 10,2 %

Hjärtproblem 13st. eller 2,3 %

Njurar och lever 9st eller 1,6 %

Patella luxation 8st. eller 1,4 %

Diabetes 1st. eller <1 %

Skendräktighet 78st. tikar eller 24,8 %

Reproduktionsförmågan är relativt god. Genomsnittlig kullstorlek de senaste 5 åren har varit 3,5 valpar.

Lungfibros Rapporterade fall i hälsoenkäten 2008, 10st. eller 1,8 %. Ett nytt hälsoproblem som de senaste åren uppmärksammats i den svenska westiepopulationen.

Lungfibros, Westie lung disease eller Interstitial Pulmonary Fibrosis (IPF). Symtomen är problem med andningen och hosta. Drabbar oftast äldre hundar. Diagnos ställs genom röntgen och biopsi (vävnadsprov).

Mål (*)

- att bibehålla rasens förhållandevis goda hälsostatus.
- att kartlägga och följa utvecklingen av hälsotillståndet i rasen.
- att frekvensen av de hälsoproblem som uppmärksammats ej skall öka under den närmaste femårsperioden och en förbättring skall ses när det gäller hudproblem.
- att westie behåller sin ”klass” eller flyttas till en bättre i försäkringssammanhang.

Strategi (*)

- att samla information om och informera om existerande hälsoproblem i rasen speciellt inom hudproblematiken.
- att publicera fakta på WA:s hemsida och i WestieNytt om existerande hälsoproblem och fortsätta med vår enkätverksamhet. Avelskommittén har genomfört hälsoenkät 2008 och en ny enkät skall genomföras vart 5:e år (2013).
- att samla information om sjuka hundar som ägare eller uppfödare rapporterar till avelskommittén.
- att uppfödare hålls väl uppdaterade om SKKs grundregler och Jordbruksverkets regelverk rörande avel via länkar på vår hemsida.

GODA REGLER FÖR AVEL

- att vid genetisk belastning alltid överväga vad den enskilda hunden kan tillföra rasen.
- att avla så att man minimerar risken att utsätta valpar/vuxna och valpköpare för lidande.
- att uppfödare samarbetar och respekterar varandra samt hjälper och informerar nya uppfödare

MENTALITET

För att utvärdera West Highland White terrierns mentalitet har WestieAlliansen beslutat att verka för att fler hundar beskrivs med SKK:s vedertagna utvärderingsmetod, Mentalbeskrivning Hund (MH).

MH är framtaget av Svenska Brukshundklubben (SBK) för att beskriva hundars nedärvda mentala egenskaper utan att låta hundens träning och förarens skicklighet påverka resultatet.

I samband med framtagandet av den första versionen av RAS för westie var huvudmålet att ha tillräckligt många individer MH-beskrivna för att kunna få en officiell rasprofil. Det innebär 30 st. beskrivna individer som vi vill öka för att få en säkrare statistisk bakgrund. I dagens läge har vi ca 40 individer beskrivna.

2001 mentalbeskrevs den första westien och sedan dess har WA på olika sätt verkat för att sprida information och väcka intresse för MH. År 2008 uppnåddes det första delmålet, en officiell rasprofil (se www.genetica.se).

Mål (*)

- att bibehålla rasens goda mentala egenskaper som gör westien till en socialt väl fungerande hund med många användningsområden.
- att öka antalet MH-beskrivna hundar till ca 80 under en femårsperiod.

Strategi(*)

- att samverka med Svenska Terrierklubben och lokalklubbarnas MH-ansvariga för att öka MH-tillfällena och stimulera fler westieägare att mentalbeskriva sina hundar
- att klubben ger bidrag till varje genomfört MH.
- Beskrivningsmodellen Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund (BPH) är under framtagande och kan på sikt vara aktuell att använda för westie
- att informera om hur man avläser resultatet.
- publicera artiklar i WestieNytt om westies temperament.

FUNKTIONELL EXTERIÖR

Westien är en liten, kort, kraftig och mycket rörlig hund med sträv päls. Den är vaken, glad, modig, vänlig och full av självtillit.

Viktiga detaljer är:

- korrekt konstruktion såsom rasstandardens föreskriver.
- fria rörelser för att obehindrat ta sig fram.
- korrekt päls innebär sträva täckhår, underull som påminner om pälsverk och är mjuk och tätliggande.
- kraftigt huvud med starka jämvånga käkar och stora tänder i förhållande till hundens storlek.

Mål

- att bevara en rastypisk westie enligt gällande standard.

Strategi

- att rasstandardens finns publicerad på WA:s hemsida och i WestieNytt minst en gång per år.
- att fortsätta inbjuda rasspecialister till rasklubsutställningar.
- för att få valphänvisning krävs att föräldradjuren skall vara utställda med ett första pris på officiell utställning.(*)

SRD - Särskilda Rasspecifika Domaranvisningar är en del i Svenska Kennelklubbens arbete för att förbättra sundhet och motverka överdrifter. Man har bevakning i olika grader på 47 olika raser, och westie är en av dessa dock med lägsta graden. Det handlar om hudproblem. Varje domare får fylla i ett formulär på två sidor efter avslutad bedömning, samt uppmanas att vara särskilt observant.

Läs mer om rasen:

West Highland White Terrier”Westieboken” av Birgitta Hasselgren

Se även WestieAlliansens hemsida: www.westiealliansen.se

Revideringen av RAS har gjorts av en arbetsgrupp bestående av: Ingegerd Grünberger, Inger Persson, Helena Wikström och Birgitta Hasselgren.

(*) tillägg/ändringar efter granskning SKKs AK: Ingegerd Grünberger och Birgitta Hasselgren.

Förankringen av RAS- revideringen bland våra uppfödare och medlemmar skedde främst på vårt välbesökta Uppfödarmöte i Göteborg 24-25 oktober 2009 och mottogs positivt. Materialet publicerades därefter på WAs hemsida www.westiealliansen.se. (*)